

Το Πάπιγκο βρίσκεται βορειοανατολικά των Ιωαννίνων και είναι ένα από τα 46 χωριά της οικιστικής, πολιτισμικής και ιστορικής ενότητας του Ζαγορίου. Η ιδιαίτερη δόμηση, η πλούσια βλάστηση της περιοχής και η απaráμιλλη αγριότητα του τοπίου του, έλκουν πολλούς επισκέπτες από την Ελλάδα, αλλά κι από όλο τον κόσμο. Χωρίζεται σε δύο κοινότητες, το Μεγάλο και το Μικρό Πάπιγκο. Τα δύο χωριά απέχουν μεταξύ τους 2χλμ. και είναι κτισμένα κάτω από τους επιβλητικούς πύργους της Αστράκας σε υψόμετρο 900μ. και 980μ. αντίστοιχα.

Η οροσειρά της Τύμφης, βρίσκεται πάνω από το Πάπιγκο με τις κορυφές της να φτάνουν μέχρι τα 2497 μ. (Γκαμήλα), ενώ κάτω από τα χωριά βρίσκεται το επιβλητικό φαράγγι του Βίκου, με τον ποταμό Βοϊδομάτη.

Κατά τον 14ο αιώνα, το Πάπιγκο αποτελούσε ευρεία αυτόνομη περιφέρεια και συμπεριλαμβανόταν μεταξύ των αυτόνομων χωρών της μεσαιωνικής Ηπείρου. Η τουρκική κατάκτηση βρήκε το Πάπιγκο με καθεστώς ιδιότυπης στρατιωτικής και διοικητικής ημιαυτονομίας. Μετά το 1868, την περιοχή άρχισαν να λυμάνονται συμμορίες ληστών, με επιπτώσεις στην οικονομία και στο ανθρώπινο δυναμικό. Αυτό είχε συνέπεια την απομάκρυνση των περισσότερων αρχοντικών οικογενειών από το Ζαγόρι. Με την εξέλιξη της ιστορίας, το Πάπιγκο σήμερα κατέχει κομβική τουριστική θέση και είναι παγκοσμίως γνωστό, αντιπροσωπεύοντας με την εικόνα του την περιοχή του Ζαγορίου. Η ευρύτερη περιοχή γύρω από το Πάπιγκο φιλοξενεί πάνω από 50 είδη δασικών δέντρων και θάμνων. Οι τεχνίτες που κατα-

σκεύαζαν τα σπείτια παλιά, κατάγονταν από τα χωριά της Κόνιτσας και των Τζουμέρκων. Στην περιοχή υπάρχει ένα ευρύ σύστημα καλντεριμιών και μονοπατιών που συνδέει τα γύρω χωριά, καλλιέργειες και κάποια κομβικά σημεία.

Οι συνήθειες και πολύ γνωστές πεζοπορικές διαδρομές της περιοχής είναι:

Από το Μεγάλο Πάπιγκο:

προς χαράδρα Βίκου - Μονοδέντρι (7 ώρες),
προς πηγές Βοϊδομάτη και χωριό Βίκος, (3 ώρες),
προς Άνω Κλειδωνιά (2ώρες).

Κείμενο:

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Εκπαιδευτής-Οδηγός καταβάσεων φαραγγιών

φωτο: **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΘΑΝΟΣ**

Από το Μικρό Πάπιγκο:

προς καταφύγιο Αστράκας (3 ώρες),
προς βράθρο «Προβατίνα»-πύργοι Πάπιγκου (4 ώρες),
προς Δρακόλιμνη (4,30 ώρες).

Από το γεφύρι της Αρίστης πάνω στο Βοϊδομάτη, προς το πέτρινο γεφύρι της Κλειδωνιάς (2μιση ώρες παράλληλα με το Βοϊδομάτη). Για να πάμε στο Πάπιγκο οδικώς, θα πρέπει πρώτα απαραίτητα να περάσουμε από την Αρίστη και το πέτρινο τοξωτό γεφύρι πάνω από το Βοϊδομάτη.

Αγναντεύοντας από την πλατεία της Αρίστης το Πάπιγκο και τους επιβλητικούς πύργους του Ζαγορίου, διακρίνεται ξεκάθαρα ο φιδωτός δρόμος που οδηγεί στα χωριά. Χαρακτηριστικό είναι ότι δεξιά κι αριστερά του δρόμου υπάρχουν δύο φαράγγια. Το ένα είναι του Βίκου-Βοϊδομάτη και το άλλο του «Τοίχου», για το οποίο θα μιλήσω σ' αυτό το άρθρο. Το φαράγγι του «Τοίχου», ξεκινάει από τη λάκα «Κούλα» με αρκετούς συλλέκτες νερών και τελειώνει στον ποταμό Βοϊδομάτη. Τα μεγάλα κάθετα τοιχώματα του φαραγγιού, φαίνονται από αρκετά μακριά και ονομάζονται «Τοίχος» (τοπωνύμιο της περιοχής που δεν αναγράφεται στους απλούς χάρτες). Βάση πληροφοριών, είναι ένα ανώνυμο φαράγγι και παίρνει το όνομα αυτό από το παραπάνω τοπωνύμιο. Αναφερόμαστε λοιπόν στο φαράγγι του «Τοίχου» Ζαγορίου.

Η διαδρομή (canyoning) χωρίζεται σε δύο μέρη, από τα δύο μονοπάτια που το τέμνουν. Το κάτω μέρος του είναι εύκολα προσβάσιμο και πιο ενδιαφέρον. Ο χρόνος διάσχισης και για τα δύο τμήματα, είναι σχεδόν ο ίδιος. Δηλαδή από 3 ώρες περίπου. Αν επιχειρήσετε να το διασχίσετε όλο, έχετε και τη δυνατότητα να εγκαταλείψετε στο μέσον του και σε 50' να είστε στο οδικό δίκτυο. Το πάνω μέρος του φαραγγιού αποτελείται από συνεχόμενες μικρές καταβάσεις με μικρά διαστήματα από περπάτημα κι αντιστηρίξεις. Το ύψος του μεγαλύτερου καταρράκτη είναι 22 μέτρα. Το κάτω μέρος που είναι και το πιο ενδιαφέρον, αποτελείται κι αυτό από πολλές αντιστηρίξεις και ραπέλ, περνώντας όμως κι από σημεία με ιδιαίτερη φυσική ομορφιά. Η πλούσια χλωρίδα και τα αναρριχόμενα φυτά του Β' μέρους είναι αρκετά εντυπωσιακά! Περνάμε από καταπράσινα τούνελ πυκνής βλάστησης, με ελάχιστο φως. Εντυπωσιακό επίσης είναι το κεντρικό του σημείο με τις συνεχόμενες καταβάσεις και τις εναλλασσόμενες όμορφες εικόνες, καθώς και τη μεγάλη

1,3,4,6,7. Τα περισσότερα δεσίματα γίνονται από μεταλλικές αγκυρώσεις, αλλά δεν λείπουν και τα φυσικά δεσίματα από κορμούς δένδρων.

2. Η αρχή του μονοπατιού από το Πάπιγκο προς Άνω Κλειδωνιά για το πρώτο μέρος του φαραγγιού.

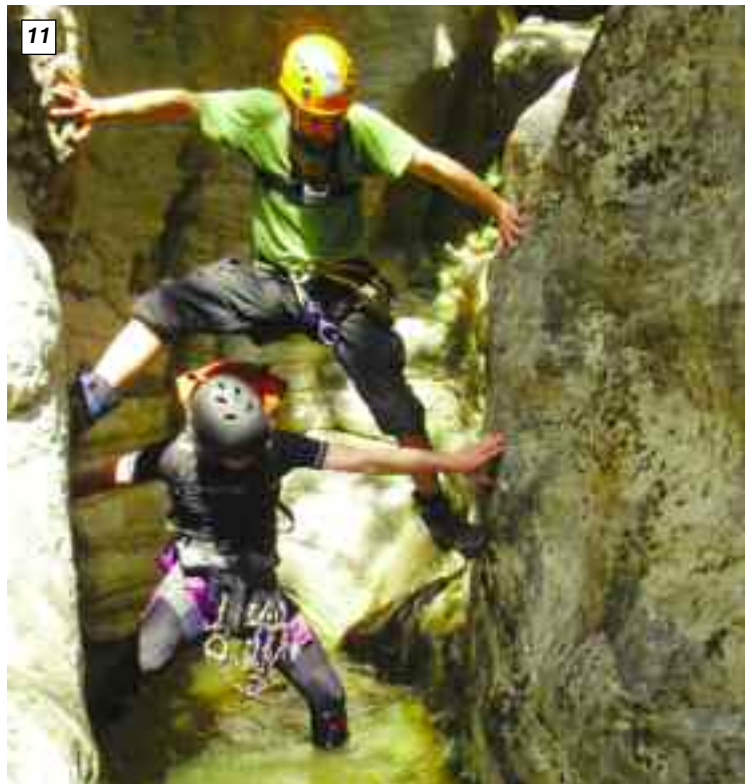
5. Ο ψηλότερος καταρράκτης του φαραγγιού.

λίμνη που πρέπει να αποφευχθεί με κάποιο τεχνικό πέρασμα, ή απλά να περάσουν όλοι μέσα από αυτή και να βραχούνε. Τα περισσότερα δεσμάτα των σχοινιών γίνονται από μεταλλικές αγκυρώσεις που τοποθετήθηκαν το 2010 και 2011, αλλά δεν λείπουν και τα φυσικά δεσμάτα από κορμούς δένδρων, που υπάρχουν άφθονοι δίπλα στα τοιχώματα του φαραγγιού. Οι αντιστηρίξεις είναι κάτι πολύ σύνθετες, γενικά στις καταβάσεις φαραγγιών και στο συγκεκριμένο φαράγγι είναι αρκετές. Οι αντιστηρίξεις αυξάνουν την ομαδικότητα γιατί ο καθένας βοηθάει τον άλλον στα δύσκολα περάσματα και χαρακτηρίζουν το canyoning ως ένα άθλημα συνεργασίας και υποστήριξης. Πλησιάζοντας προς το τέλος του, στ' αυτιά μας ηχηρή βοή του Βοϊδομάτη, που μας αναζωογονεί αισθητά. Το μονοπάτι της επιστροφής προς τη γέφυρα της Αρίστης είναι αυτό που αναφέραμε πιο πάνω, με κατεύθυνση το γεφύρι της Κλειδωνιάς. Μια αρκετά πολυσύχναστη διαδρομή, που δεν θα μας δυσκολέψει καθόλου. Σε περίπου 20 λεπτά θα μας βγάλει στον πολιτισμό. Ο ατομικός εξοπλισμός που χρειαζόμαστε για την κατάβαση αυτού του φαραγγιού, είναι απλά ορειβατικά ρούχα, ζώνη ασφαλείας και κράνος. Ο ένας από την ομάδα καλό θα ήταν να φοράει τουλάχιστον ένα παντελόνι νεοπρέν, για να μπορέσει να περάσει από τη λίμνη που υπάρχει κάπου στο κέντρο του δεύτερου μισού του φαραγγιού. Τα σχοινιά που θα χρειαστείτε είναι μεταξύ 20-40 μέτρων, μιας και το ύψος της μεγαλύτερης κατάβασης είναι 25 μέτρα. Όλα τα ραπέλ του φαραγγιού είναι συνολικά 45. Του Β' τμήματος είναι 26, ενώ του πρώτου μέρους 19.

Στο πάνω μέρος του φαραγγιού φθάνουμε κάνοντας μία από τις όμορφες πεζοπορικές διαδρομές που αναφέρουμε πιο πάνω. Συγκεκριμένα τη διαδρομή από το Μεγάλο Πάπιγκο προς Άνω Κλειδωνιά (2 ώρες).

Το μονοπάτι ξεκινάει μέσα από το χωριό. Μετά από μία ώρα περίπου ελαφριάς πεζοπορίας με πανοραμική θέα και σχεδόν στη μέση της διαδρομής προς την Άνω Κλειδωνιά, το μονοπάτι τέμνει το φαράγγι του Τοίχου. Εκεί το μέρος είναι ανοιχτό, χωρίς να έχει πυκνή βλά-

σηση με 990 μέτρα υψόμετρο και συντεταγμένες (39°58'49.73"Β - 20°42'14.62"Α). Το φαράγγι του Τοίχου, είναι σχετικά εύκολο φαράγγι που σπάνια θα συναντήσουμε νερό. Η πορεία του φαραγγιού γίνεται μέσα από μια ιδιαίτερα καρστική περιοχή, γι' αυτό το λόγο δεν θα συναντήσουμε ποτέ νερά, παρά μόνο όταν κάνει έντονα καιρικά φαινόμενα.

Ξεκινώντας από εκεί και μέχρι το τέλος του φαραγγιού, δηλαδή στις όχθες του Βοϊδομάτη, η διαδρομή είναι περίπου 4 χιλιόμετρα και διάρκειας 5-6 ωρών. Το πιο ενδιαφέρον όμως κομμάτι του φαραγγιού είναι το δεύτερο μισό του και προσεγγίζεται πανεύκολα από το δρόμο που ανεβαίνουμε για Πάπιγκο. Συγκεκριμένα μόλις τελειώσουν οι ανηφόρες και πριν φθάσουμε στο Πάπιγκο, συναντάμε το πρώτο ρέμα με ένα μικρό πέτρινο τοξωτό γεφύρι που βρίσκεται κάτω από το δρόμο (γεωγραφικό πλάτος 39°57'51.25"Β μήκος 20°42'36.50"Α). Εκεί σταθμεύουμε το αυτοκίνητό μας και ξεκινάμε πεζοπορία για 35 λεπτά από μονοπάτι που

φεύγει δυτικά και φαίνεται ξεκάθαρα από το δρόμο. Είναι ένα τραβερσαριστό μονοπάτι με ήπια κλίση που ξεκινάει από ξέφωτο με πολλές γιδόστρατες, μετά περνάει μέσα από δάσος οξιάς και καταλήγει κατηφορικά μέσα στο φαράγγι. Το στίγμα της ένωσης μονοπατιού και φαραγγιού είναι: 39°58'2.35"Β- 20°42'1.32"Α και με υψόμετρο 755μέτρα.

Η κατάληξη στο Βοϊδομάτη έχει υψόμετρο 433 μέτρα. Συνεπώς η υψομετρική διαφορά του Β' μέρους του φαραγγιού είναι 322 μέτρα.

Η πρώτη απόπειρα διάσχισης, έγινε την πρωτομαγιά του 2010 και η δεύτερη στις 25 Μαΐου του 2011. Το φαράγγι του Τοίχου είναι μια διαδρομή χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες και μπορείτε να το διασχίσετε όλο το χρόνο. (αν πάτε χειμώνα φορέστε οπωσδήποτε στολή νεοπρέν). Σχεδόν όλες οι καταβάσεις του γίνονται με απλή τεχνική διπλών σχοινητών. Όποια εποχή κι αν βρεθείτε στην περιοχή, μην παραλείψετε να περάσετε κι από το φαράγγι του Τοίχου.

13

14

12

15

8,9,13,14. Εντυπωσιακό είναι το κεντρικό του σημείο με τις συνεχόμενες καταβάσεις και τις εναλλασσόμενες όμορφες εικόνες.

10-11. Οι αντιστηρίξεις είναι κάτι πολύ σύνθηες στις καταβάσεις φαραγγιών.

12. Η μεγάλη λίμνη που πρέπει να αποφευχθεί με κάποιο τεχνικό πέρασμα.

15. Πλησιάζοντας προς το τέλος του, στ' αυτιά μας ηχεί η βοή του Βοϊδομάτη.